

"अलैची, जडिवुटी, पर्यटन पुर्वाधार: मिक्लाखोला गाउँपालिकाको समृद्धिको आधार"

मिक्लाखोला राजपत्र

मिक्लाखोला गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड २

संख्या: १

मिति: २०७७/०३/१५

भाग १

मिक्लाखोला गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

थलडः, ताप्लेजुङ

१ नं. प्रदेश, नेपाल।

मिकाखोला गाउँपालिका स्थानीय वातावरण संरक्षण तथा पर्यापर्यटन सम्बन्धी ऐन, २०७७

गाउँ सभामा पेश गरेको मिति: २०७७/०३/१०

प्रमाणीकरण मिति: २०७७/०३/१४

प्रस्तावना

जैविक विविधता, जलाधार, जीवजन्तु, वनस्पति जस्ता प्राकृतिक श्रोत र साधनयुक्त तथा मौलिक सांस्कृतिक मूल्य, मान्यताको धनी यस मिकाखोला गाउँपालिका क्षेत्रको वातावरण र भू-स्थितीको संरक्षण एवं पर्यापर्यटन विकासको बृहत्तर सम्भावनालाई मुर्तरूप दिन, यस क्षेत्रको सामाजिक तथा सांस्कृतिक मूल्य र मान्यताको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न तथा दिगो विकासको अवधारणालाई केन्द्रविन्दुमा राखी यस क्षेत्रको पर्यावरण स्वच्छ, सफा र सुरक्षित राख्ने लक्ष्य पुरा गर्न, पूर्वाधार विकासमा अत्याधुनिक उपकरणहरूको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै गाउँपालिका क्षेत्रलाई न्यून कार्बनमुखी, प्राङ्गारिक एवं वातावरणमैत्री पर्यापर्यटकीय महत्वको क्षेत्रको रूपमा विकास गरी यस क्षेत्रको समग्र आर्थिक स्तरोन्नतीमा टेवा पुर्‍याउन, जैविक विविधता, जलाधार, जीवजन्तु, वनस्पति जस्ता प्राकृतिक श्रोत र साधनको संरक्षण गर्न, र परापूर्व कालदेखि बसोबास गर्ने समुदायको रिती स्थिति, रहन सहन, प्रथा, परम्परा तथा संस्कृतिको जगेर्ना गर्दै आएका अतिसिमान्तकृत स्थानीय आदिवासी जनजाती समुदाय तथा तिनका मौलिक सांस्कृतिक पद्धतीको प्रवर्द्धनका लागि समेत आवश्यक कार्य संचालन, व्यवस्थापन तथा नियमन गर्न वाञ्छनीय भएकाले, नेपालको संविधानको धारा ५७ को उपधारा ४ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मिकाखोला गाउँपालिकाको गाउँ सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद — १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यो ऐनको नाम “स्थानीय बातावरण संरक्षण तथा पर्याप्यटन सम्बन्धी ऐन, २०७७” रहेको छ।
- (२) यो ऐन मिकाखोला गाउँपालिका भर लागू हुनेछ।
- (३) यो ऐन स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ।
२. परिभाषा विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा
- (क) “गाउँपालिका” भन्नाले मिकाखोला गाउँपालिका सम्झनुपर्छ।
- (ख) “कार्यपालिका” भन्नाले मिकाखोला गाउँकार्यपालिका सम्झनुपर्छ।
- (ग) “अध्यक्ष” भन्नाले गाउँपालिकाको अध्यक्ष सम्झनुपर्छ।
- (घ) “उपाध्यक्ष” भन्नाले गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष सम्झनुपर्छ।
- (ङ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनुपर्छ।
- (च) “वडा समिति” भन्नाले गाउँपालिकाको वडा समिति सम्झनुपर्छ।
- (छ) “सभा” भन्नाले गाउँपालिकाको गाउँ सभालाई सम्झनुपर्छ।
- (ज) “ऐन” भन्नाले स्थानीय बातावरण संरक्षण तथा पर्याप्यटन सम्बन्धि ऐन, २०७७ सम्झनुपर्छ।
- (झ) “व्यवस्थापन तथा संचालन समिति” भन्नाले यस ऐनको दफा ६ बमोजिम गठन भएको व्यवस्थापन तथा संचालन समिति सम्झनुपर्छ।
- (ञ) “सांस्कृतिक तथा पर्याप्यटकीय क्षेत्र” भन्नाले यस ऐनको दफा ५ बमोजिम घोषणा भएको सांस्कृतिक तथा पर्याप्यटकीय क्षेत्र सम्झनुपर्छ।
- (ट) “पर्याप्यटक” भन्नाले पर्यटकीय उद्देश्यले प्रकृतिको मनोरञ्जन लिने वा प्रकृति र जैविक विविधता संरक्षणका निमित्त बातावरणीय खोज अनुसन्धानका लागि आउने स्वदेशी, विदेशी तथा गैर आवासीय नेपाली नागरिकलाई सम्झनुपर्छ।
- (ठ) “कोष” भन्नाले दफा ८ बमोजिमको कोष सम्झनुपर्छ।
- (ड) “जैविक विविधता” भन्नाले परिस्थितिकीय (इकोसिस्टम) प्रणालीको विविधता, प्रजातीय विविधता (स्पेसिस डाईभर्सिटी) तथा वंशाणु विविधता (जेनेटिक डाईभर्सिटी) सम्झनुपर्छ।
- (ढ) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा कार्यविधिमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।
- (ण) “प्रदुषण” भन्नाले फोहर मैला रसायन, ताप ध्वनी, विद्युतीय, चुम्बकीय तरंग वा रेडियोधर्मी विकिरणका कारण बातावरणमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले परिवर्तन गरी बातावरणमा उल्लेखनीय हास ल्याउने, क्षति पुर्याउने वा बातावरणको लाभदायी वा उपयोगी प्रयोजनमा हानि पुर्याउने काम सम्झनुपर्छ।

- (त) “फोहरमैला” भन्नाले वातावरणमा हास आउनेगरी निष्कासन गरिएको तरल, ठोस, ग्याँस, लेदो, धुँवा, धुलो, विकिरणयुक्त पदार्थ वा त्यस्तै प्रकारका अन्य वस्तु सम्झनुपर्दछ।

परिच्छेद २

वातावरण र जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

३. वातावरण र जैविक विविधताको संरक्षण तथा सरसफाई गर्ने: (१) गाउँ कार्यपालिकाले पर्यावरण र जैविक विविधता संरक्षण तथा सरसफाईका निमित्त निम्न बमोजिम कार्यहरू गर्नेछ

- (क) जैविक वातावरणमा परिस्थितिकीय प्रणाली, प्रजाति विविधता तथा वंशाणुगत विविधता बीच सन्तुलन कायम राख्न जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने।
  - (ख) पूर्वाधार विकासमा अत्याधुनिक उपकरणको उपयोगलाई निरुत्साहित बढैं यस क्षेत्रमा रहेका विभिन्न प्राणी, वनस्पति तथा सुक्ष्म जीवाणुहरूको अजैविक वातावरणसँगको अन्तर्सम्बन्धलाई मजबुत बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने।
  - (ग) विभिन्न खाले प्रदुषणहरूको नियन्त्रण, वृक्षारोपण, जलाधार संरक्षण गरी गाउँपालिका क्षेत्रलाई न्यून कार्बनमुखी, प्राङ्गारिक, वातावरणमैत्री एवं हरित क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने।
  - (घ) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र लोपोन्मुख वनस्पति, जडीबुटी, वन्यजन्तु आदिको संरक्षणमा विशेष ध्यान दिने, जैविक विविधता र जलस्रोत, जलाधार, पिटल्यण्ड तथा सिमसारको संरक्षण, सम्बर्द्धन र उचितसदुपयोग गर्दै रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्ने र आयआर्जनमा वृद्धि गरी निम्न वर्गको जीविकोपार्जनमा सुधार र पारिस्थितिकीय प्रणाली (इकोसिस्टम) मा सन्तुलन कायम गर्ने।
  - (ङ) गाउँपालिकाको भौगोलिक विशेषतालाई ध्यानमा राखी यस क्षेत्रको स्थानीय सरोकारवालाहरूसँग सहकार्य गरी वन, वनस्पति, वन्यजन्तु, र जैविक विविधता तथा समग्र प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्ने तथा यसको दीगो उपयोगमा ध्यान दिने।
- (२) गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र फोहोर मैलाको उचित व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।
- (३) गाउँकार्यपालिकाले समय समयमा यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गर्न सक्नेछ।
- (४) कार्यपालिकाले गाउँपालिकाभित्र वातावरण संरक्षण तथा प्रदुषण नियन्त्रण गर्न तथा प्रचलित प्रादेशिक तथा संघीय कानून बमोजिम स्वीकृत बातावरणीय प्रतिवेदन अनुसार गर्नुपर्ने कामहरू प्रभावकारी रूपले कार्यान्वयन गर्न गराउन र प्रचलित मापदण्ड पालना भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न प्रचलित कानून बमोजिम तोकिएको योग्यता भएको व्यक्तिलाई वातावरण निरीक्षक नियुक्त गर्न सक्नेछ। त्यस्तो वातावरण निरीक्षकको काम कर्तव्य तथा अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(५) वातावरण र जैविक विविधताको संरक्षण, भू-स्थिती, वन, जलाधार, पिटल्याण्ड, खोलानाला लगायत अन्य प्राकृतिक स्प्रेतको उपयोग, संरक्षण तथा सरसफाई र फोहोर मैलाको उचित व्यवस्थापन गर्न तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्ने।

४. प्रकृतिमैत्री पूर्वाधार विकास गर्ने: (१) गाउँकार्यपालिकाले यस क्षेत्रको जैविक विविधता, सामाजिक सांस्कृतिक महत्व, ताल तलैया तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण र वातावरण संरक्षणलाई ध्यानमा राखी यस क्षेत्रलाई वातावरणमैत्री, आकर्षक र आन्तरिक एवं बाह्य पर्यापर्यटकका लागि सुविधायुक्त बनाउन स्थानीयस्तरमा गुरुयोजना बनाई पूर्वाधारको विकासका लागि आवश्यक कार्य गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पूर्वाधार विकास गर्दा देहाय बमोजिम गर्नुपर्नेछ।

(क) ट्रेल (पदयात्रा मार्ग) को व्यवस्थापन गर्ने तथा पदयात्रा पर्यापर्यटनमा नयाँ मार्गको खोजी र विकास गर्ने।

(ख) पैदलमार्गको रुट तयार गर्दा सम्भव भएसम्म एकरूपता कायम गरी वातावरणमैत्री पैदलमार्ग बनाउने।

(ग) गाउँपालिकाक्षेत्रमा पूर्वाधारले भ्याएसम्म प्राथमिक स्वास्थ्य उपचारका लागि आधारभूत प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने गरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र वा स्वास्थ्य संस्थाको व्यवस्था गर्ने।

(घ) गाउँपालिका क्षेत्रमा हवाई उद्धारको प्रयोजनका लागि आकस्मिक उडान तथा अवतरण गर्न प्रचलित कानूनले तोकेको आधारभूत मापदण्ड पुरा गरी हेलिप्याडको व्यवस्था गर्ने।

(ङ) गाउँपालिका क्षेत्रमा पूर्वाधारले भ्याएसम्म इमेल, फोन सम्पर्क वा अन्य कुनै प्रकारको सम्पर्क माध्यम उपलब्ध गराउने।

(३) उपदफा (२) बमोजिम गरिने विकास वा निर्माण कार्यले गाउँपालिका क्षेत्रको वातावरण, जैविक विविधता, पर्यावरण, पारिस्थितिकीय प्रणालीमा कुनै पनि नकारात्मक असर नपुन्याउने कुरा सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ।

(४) गाउँपालिका क्षेत्रमा पर्यापर्यटन विकासको पूर्वाधार निर्माण गर्दा गाउँकार्यपालिकाले तोके बमोजिमको मापदण्ड पुरा गरी निर्माण गर्नु पर्नेछ।

(५) गाउँपालिका क्षेत्रमा निर्माण गरिने घर, गोठ, तथा अन्य भवन वा भौतिक संरचनाहरू निर्माण गर्दा वातावरण मैत्री हुनेगरी यथासम्भव परम्परागत शैलीमा निर्माण गर्नुपर्ने गरी गाउँकार्यपालिकाले आवश्यक मापदण्ड बनाई लागु गर्नेछ।

(६) तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्ने।

५. जैविक-सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षित पर्यापर्यटकीय विशेष क्षेत्र घोषणा गर्ने: (१) गाउँ कार्यपालिकाले गाउँपालिका भित्रका विभिन्न क्षेत्रहरूलाई आवश्यकता र औचित्यका आधारमा जैविक-सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षित पर्यापर्यटकीय विशेष क्षेत्र घोषणा गरी यस क्षेत्रको जैविक, सांस्कृतिक सम्पदा र पर्यावरणको संरक्षण गर्न सक्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम घोषणा भएको विशेष क्षेत्र सडक (मोटर बाटो) रहित, प्रदुषण रहित, वातावरणमैत्री, आदिम धार्मिक तथा सांस्कृतिक महत्व बोकेको सांस्कृतिक तथा विशिष्ट जैविक विविधतायुक्त प्राकृतिक पर्यापर्यटकीय क्षेत्र हुनेछ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम घोषणा भएका विशेष क्षेत्रको व्यवस्थापन र संचालन दफा (६) बमोजिम गठन हुने व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले गर्नेछ।
- (४) यस ऐनबमोजिम घोषणा भएका विशेष क्षेत्रको सञ्चालन तथा जैविक विविधता र वातावरणको संरक्षणका लागि गाउँपालिकाले प्रत्येक वर्ष छुट्टै बजेटको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद ३

व्यवस्थापन तथा संचालन समिति सम्बन्धि व्यवस्था

६. व्यवस्थापन तथा संचालन समिति: (१) दफा ५ बमोजिम घोषित विशेष क्षेत्र व्यवस्थापन तथा संचालनका निमित्त देहाय बमोजिमका सदस्यहरू रहने गरी एक व्यवस्थापन तथा संचालन समितिको गठन गरिनेछ:
- (क) जैविक विविधता संरक्षण वा पर्यापर्यटन क्षेत्रमा अनुभव भएको सो क्षेत्रमा कार्य गर्न रुचि राख्ने सम्बन्धीत वडा समितिको सिफारिसमा गाउँ कार्यपालिकाले नियुक्त गरेको व्यक्ति — अध्यक्ष
- (ख) सम्बन्धित वडाको वडा सदस्यहरू मध्येबाट सम्बन्धित वडाको सिफारिसमा गाउँ कार्यपालिकाले मनोनयन गरेको वडा सदस्य एकजना — सदस्य
- (ग) जैविक विविधता, पर्यावरण, सांस्कृतिक वा पर्यटन क्षेत्रमा कार्यरत व्यक्तिहरू मध्येबाट गाउँ कार्यपालिकाले नियुक्त गरेका तीनजना — सदस्य
- (घ) गाउँ कार्यपालिकाले तोकेको तोकेको एक जना - सदस्य सचिव
- (२) गाउँ कार्यपालिकाले आवश्यक ठानेमा व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले माग गरेका खण्डमा दुई जनामा नबढ्ने गरी थप सदस्यहरू चयन गर्न सक्नेछ।
- (३) उपदफा (१) र (२) बमोजिमका अध्यक्ष र सदस्यहरू सम्बन्धित वडा भित्रका नागरिक मात्र रहनेछन्।

- (४) उपदफा (१) र (२) बमोजिम व्यवस्थापन तथा संचालन समिति गठन गर्दा कम्तिमा २ (दुई) जना महिलाको प्रतिनिधित्व हुने गरी समावेशी तरिकाले गठन गरिनेछ।
- (५) व्यवस्थापन तथा संचालन समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार वातावरण, पर्यापर्यटन, पुर्वाधार लगायतका सम्बन्धित क्षेत्रको विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।
- (६) उपदफा (१) र (२) बमोजिम व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिका व्यवस्थापन सदस्यहरूले प्रत्येक बैठकका आधारमा तोकिए बमोजिम सुविधा तथा भत्ता पाउनेछन्।
- (७) व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले आफ्नो बैठक संचालन सम्बन्धी कार्यविधि बनाई लागु गर्न सक्नेछ।
- (८) उपदफा (१) बमोजिम व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समिति गाउँपालिकाले गठन गर्ने छ।
- (९) उपदफा (१) बमोजिम गठन भएको समितिको कार्य अवधि २ (दुई) वर्षको हुने छ।
७. व्यवस्थापन तथा संचालन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार: व्यवस्थापन तथा संचालन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।
- (क) विशेष क्षेत्र भित्रको पर्यापर्यटन विकासको कार्यहरू गर्ने।
- (ख) विशेष क्षेत्र भित्रका जैविक विविधता संरक्षणको कार्यहरू गर्ने।
- (ग) विशेष क्षेत्र भित्रको सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनका कार्यहरू गर्ने।
- (घ) विशेष क्षेत्र भित्रको पर्यापर्यटनको विकास, जैविक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनको लागि आवश्यक भौतिक पुर्वाधारहरूको निर्माण गर्नु।
- (ङ) विशेष क्षेत्र भित्रको पर्यापर्यटन विकास, जैविक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण आदि कार्यको लागि अध्ययन अनुसन्धानको कार्यहरू गर्ने गराउने।
- (च) विशेष क्षेत्र भित्रको जलाधार, जलश्रोत, ताल तलैया, सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण सम्बर्द्धन र पुर्वाधार विकासको कार्यहरू गर्ने।
- (छ) विशेष क्षेत्र भित्र अव्यवस्थित रूपमा फोहोर फाल्ने, अनुमति बिना प्रवेश गर्ने, अन्य निषेधित कार्यहरू गर्नेलाई जारिवाना तोक्ने।
- (ज) पर्यापर्यटकीय क्षेत्रमा प्रवेश गर्ने पर्यापर्यटकहरूलाई प्रवेशपत्र तथा प्रवेश अनुमति प्रदान गर्ने।
- (झ) तोकिए बमोजिम आवश्यक अन्य कार्यहरू गर्ने।

परिच्छेद ४

कोष व्यवस्थापन तथा संचालन

८. कोष व्यवस्थापन: यस ऐन बमोजिम घोषणा भएका जैविक-सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षित पर्यापर्यटकीय विशेष क्षेत्रको व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिको एक छुट्टै कोष हुनेछ।

९. विशेष कार्यक्रम संचालन गर्न सक्ने: (१) व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले यस ऐनको अधिनमा रहि गाउँपालिका क्षेत्रको सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय क्षेत्रको प्रभावकारी व्यवस्थापन तथा सञ्चालनका लागि विशेष योजना तथा कार्यक्रमहरू बनाई स्वीकृतिका लागि गाउँ कार्यपालिका समक्ष पेश गर्न सक्नेछ।
- (२) गाउँ कार्यपालिकाले उपदफा (१) बमोजिम पेश भएको विशेष योजना तथा कार्यक्रमको सम्भाव्यता एवं प्रभावकारिताको आवश्यक अध्ययन तथा जांचबुझ गरी आवश्यक स्वीकृति प्रदान गर्न सक्नेछ।
- (३) गाउँ कार्यपालिकाले उपदफा (२) बमोजिम स्वीकृत भएका विशेष योजना तथा कार्यक्रमहरूका लागि आवश्यक पर्ने श्रोत तथा साधनहरूको व्यवस्थापन गरिदिन सक्नेछ।
- (४) गाउँकार्यपालिकाले स्वीकृति प्रदान गरेका व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिद्वारा संचालित योजना तथा कार्यक्रमहरूको उचित कार्यान्वयन भए नभएको बारे गाउँ कार्यपालिकाले बेला बेलामा निरीक्षण तथा अनुगमन गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद ५

विविध

१०. अनुगमन तथा निरीक्षण: (१) गाउँ कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिका कार्यहरूको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न सक्नेछ।
- २) उपदफा (१) बमोजिम अनुगमन तथा निरीक्षण गर्दा व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले यस ऐन बमोजिम कार्य गरेको नपाइएमा मनासिव माफीको समय दिई त्यस्तो कार्य सच्याउन लगाउन सक्नेछ।
११. समन्वय गर्ने: (१) व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले गाउँपालिका क्षेत्रका उपभोक्ता समिति, सहकारी संस्था लगायत सामुदायिक तथा सामाजिक संघसंस्थाहरूसंग उचित समन्वय गरी कार्य सञ्चालन गर्न सक्नेछ।
- (२) उपदफा (१) मा उल्लेख भएका संघ संस्थाका अतिरिक्त व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले पर्यापर्यटन सम्बन्धि विषयमा प्रदेशस्तरमा गठन भएका समिति, उपसमिति वा अन्य सरकार तथा गैरसरकारी निकायहरूसंग समन्वय र सम्पर्क गर्नु पर्नेछ। व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले आफ्ना कार्य सम्पादनका सिलसिलामा कुनै अनुमति, सिफारिस आदि लिन पर्ने भए सो समेत लिनु पर्नेछ। व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले गाउँपालिका

अन्तर्गतका विभिन्न वडाका वडा समितिहरुको सहकार्य तथा समन्वयमा पर्यटक सुरक्षाका लागि आवश्यक कार्यहरु गर्नुपर्नेछ ।

१२. विशेष सर्तहरु तोक्ने: व्यवस्थापन तथा संचालन समितिले यस ऐन तथा अन्य प्रचलित कानूनको अधिनमा रही सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय क्षेत्रको वातावरण, जैविक विविधता, पर्यापर्यटन, भू-स्थिति लगायत अन्य श्रोत र सम्पदाहरुको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि यस सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय क्षेत्रमा पर्यापर्यटकीय उद्देश्यले आउने पर्यापर्यटकहरुका लागि सुरक्षा, बीमा, प्रवेश तथा पर्यटन शुल्क, तथा अन्य सुविधाहरुका सम्बन्धमा विशेष शर्त तथा अवस्थाहरु तोक्न सक्नेछ ।

१३. निर्देशन जारी गर्न सक्ने: (१) व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले यस ऐनको अधिनमा रहि व्यवस्थापन तथा सञ्चालनका सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशिका बनाई जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय क्षेत्रमा आउने पर्यटक, पथ प्रदर्शक तथा ट्रेकिङ एजेन्सी वा ट्रेकिङ एजेन्सीका सदस्य वा कर्मचारीले उपदफा (१) बमोजिम व्यवस्थापन तथा संचालन समितिले दिएको निर्देशनहरुको पालना गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम दिएको निर्देशन पालना नगर्ने व्यक्तिलाई व्यवस्थापन तथा संचालन समितिले निर्देशन उल्लंघनको प्रकृतिका आधारमा तोकिए बमोजिम जरिवाना गर्ने वा त्यस्तो व्यक्तिलाई घोषित क्षेत्रमा कुनै कार्य गर्न नपाउने गरी रोक लगाउने वा दुवै गर्न सक्नेछ ।

१४. अधिकार प्रत्यायोजन: (१) गाउँ कार्यपालिकाले यस ऐन बमोजिम घोषणा हुने जैविक-सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षित पर्यापर्यटकीय विशेष क्षेत्रको व्यवस्थापन तथा संचालनका लागि आवश्यकता अनुसार आफ्नो अधिकार व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) व्यवस्थापन तथा संचालन समितिले आफुलाई प्राप्त अधिकारमध्ये केहि अधिकार व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिको कुनै सदस्यलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

१५. नियम बनाउन सक्ने: यस ऐनको कार्यान्वयनका लागि कार्यपालिकाले आवश्यक नियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

१६. कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाउन सक्ने: यस ऐनको अधिनमा रहि ऐनको कार्यान्वयनका लागि गाउँकार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

१७. थपघट, हेरफेर वा संसोधन: गाउँ सभाले आवश्यकता अनुसार यस ऐनमा थपघट, हेरफेर वा संसोधन गर्न सक्नेछ ।
१८. यस ऐन बमोजिम हुने: गाउँपालिकाको अन्य ऐनहरूमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि यस ऐनमा लेखिएका कुराहरूमा यसै ऐन बमोजिम हुनेछ ।
१९. स्थानीय समुदायको अधिकार: यस ऐनमा व्यवस्था गरिएका विषयहरूले स्थानीय आदिवासीहरूको प्रथाजनित परम्परागत कार्यहरू गर्नलाई यस यस ऐनले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
२०. बाधा अड्काउ फुकाउ: यो ऐनको प्रयोग गर्ने क्रममा बाधा अड्काउ पर्न गएमा गाउँ कार्यसमितिले बाधा अड्काउ फुकाउन सकिनेछ ।

आज्ञाले,
श्री योगेन्द्र राज गुरुङ
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
मिकाखोला गाउँपालिका
ताप्लेजुङ